

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס מבוא לספרות קומראן: המגילות והספרות

המקראית

אסתר אשל, המחלקה לתנ"ך

Introduction to the Qumran Scrolls: The Scrolls and the Biblical Literature

08-6920-01

<u>הרצאה</u>	סוג הקורס:
—	היקף נ"ז:
<u>תשפ"ה</u>	שנת לימודים:
<u>א</u>	סמסטר:
<u>יום ד, 14-16</u>	יום ושעה:
<u>ייקבע</u>	שעת קבלה:
<u>Esther.Eshel@biu.ac.il</u>	מייל מרצה:
—	קישור לאתר מודל:

תיאור הקורס ותוצרי למידה

תקציר הקורס

היכרות עם המגילות המקראיות שנתגלו בקומראן ועם מגוון חיבורים הקשורים לעולם המקרא.

ינתן מבוא ולימוד משותף של הטקסטים המקראיים שנתגלו בקומראן, ותידון תרומתם לשאלת נוסח המקרא בימי הבית שני. כמו כן נכיר את הספרות החיצונית המבוססת וקשורה למקרא שנתגלתה בקומראן ונעסוק בהתפתחותה.

תוצרי הלמידה

נכיר את אוסף המגילות המקראיות שנתגלו בקומראן, ונלמד לזהות את עדי הנוסח השונים המשתקפים במגילות אלו.

נלמד את המגילות הכוללות את תרגומי המקרא, ואת התפילין והמזוזות המשקפים מנהגים שונים.

נעסוק בספרות החיצונית שנשתמרה בקומראן לסוגיה, ובמזמורים החיצוניים הכלולים בקורפוס זה.

נכיר טקסטים מספרות הנבואה והחוכמה החוץ מקראית שנכללו בספרות קומראן. נכיר את הספרות המשנית העוסקת בכל הסוגיות שיידונו בקורס.

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים: (להרחבה)

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה/ צפיה נדרשת
1	א. מבוא: תולדות גילויין של מגילות מדבר יהודה מצגת על התגליות בקומראן	אשל, "מגילות קומראן"; רשות: אשל, "תולדות התגליות"
2	ב. הכתב של המגילות	ירדני, "מבוא"
3	ג. המקרא בקומראן: 1. עדי הנוסח – מבוא	טלשיר, "המגילות המקראיות"; "לתולדות נוסח המקרא"
4	2. מגילות מקראיות	טוב, "המגילות המקראיות".
5	3. תפילין ומזוזות	נחמן, "תפילין ומזוזות בקומראן"
6	4. תרגומי המקרא	טלשיר, "המגילות המקראיות"
7	ד. ספרות חיצונית	אשל, "קומראן וחקר הספרות החיצונית"
8	ספרות חנוך	ורמן, "מבוא וספרות חנוך", בתוך הספרות האפוקליפטית, עמ' 50-9
9	2. המגילה החיצונית לבראשית	
10	3. ספר היובלים	כדורי, "פרשנות המקרא בקומראן"; ורמן, ספר היובלים
11	ה. מזמורים חיצוניים	אשל, ח. "מזמורים שאינם בנה"מ"; חזון, "מזמורי תהילים"; חזון, "דו שיח עם המקרא"

12	ו. ספרות החכמה מקומראן	קיסטר, "ספרות החכמה בקומראן"
13	ז. ספרות הנבואה מקומראן	ורמן, "האפוקריפון של ירמיהו ופסידו יחזקאל", בתוך הספרות האפוקליפטית , עמ' 59-67 ; קימרון "דברי ירמיהו", עמ' 94-103 ; "דברי יחזקאל", עמ' 84-93
14	סיכום	

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציון סופי

נוכחות: לפחות 80% מהשיעורים

השתתפות ומטלת ביניים: 20%

מבחן מסכם: 80%

דרישות קדם

אין

ביבליוגרפיה:

ספרים – מקורות ראשוניים ופירוש

קימרון, א. **החיבורים העבריים מקומראן: מהדורה משולבת**. תל אביב 2020.

ורמן, כ. **ספר היובלים: מבוא, תרגום ופירוש**. ירושלים תשע"ה.

כהנא, א. **הספרים החיצוניים לתורה לנביאים לכתובים ושאר ספרים חיצוניים**. כרך ראשון,

ספר ראשון: לתורה. תל אביב תרצ"ז.

Ulrich, E. *The Biblical Qumran Scroll: Transcriptions and Textual Variants*. Leiden 2010.

חומר חובה לקריאה

* **קיצור: קיסטר, מגילות קומראן – מ' קיסטר (עורך), מגילות קומראן: מבואות ומחקרים**.

ירושלים, תשס"ט, כרכים א-ב [בכותר]

1. אשל, א. "קומראן וחקר הספרות החיצונית", בתוך: קיסטר, **מגילות קומראן**, עמ'

1. אשל, ח. "מגילות קומראן", **טבע הדברים** 19 (1997), עמ' 86-107.
2. אשל, ח. "מזמורים שאינם בנוסח המסורה המתועדים במגילות ספר תהלים שנמצאו בקומראן", בתוך קיסטר (עורך), **מגילות קומראן**, עמ' 209-224.
3. ורמן, כ. **הספרות האפוקליפטית בימי הבית השני**, האוניברסיטה המשודרת. תל-אביב תשס"ג, עמ' 59-67.
4. חזון, א. "מזמורי תהילים במגילות מדבר יהודה", **עולם התנ"ך, ספר תהילים ב'**, ג. גליל (עורך), תל-אביב 1995, עמ' 282-287 [כותר]
5. חזון, א. "דו-שיח עם המקרא במזמורים ובתפילות מקומראן", **מגילות א** (תשס"ג), עמ' 59-70.
6. טוב, ע. "המגילות המקראיות ממדבר יהודה", בתוך: ל. מזור (עורכת), **על מגילת ספר: מאמרים על מגילות מדבר יהודה**, ירושלים תשנ"ז, עמ' 40-65.
7. טלשיר, צ. "המגילות המקראיות ממדבר יהודה", בתוך: קיסטר, **מגילות קומראן**, עמ' 109-141.
8. טלשיר, צ. "לתולדות נוסח המקרא", בתוך: צ. טלשיר (עורכת), **ספרות המקרא: מבואות ומחקרים**, ירושלים תשע"א, כרך ראשון, עמ' 37-86. [כותר]
9. כדורי, י. "פרשנות המקרא בקומראן", קיסטר, **מגילות קומראן**, עמ' 387-408.
10. נחמן, נ. "תפילין ומזוזות בקומראן", בתוך: קיסטר, **מגילות קומראן**, עמ' 143-155.
11. קיסטר, מ. "ספרות החכמה בקומראן", קיסטר, **מגילות קומראן**, עמ' 299-319.

חומר לקריאה מומלצת

12. אשל, ח. "תולדות התגליות הארכיאולוגיות בקומראן", בתוך: קיסטר, **מגילות קומראן**, עמ' 3-24.
13. טלשיר, צ. "פרשת המפקד (שמואל ב כד, 4QSam, דברי הימים א כא) ומפת עדי הנוסח של ספר שמואל", **מגילות יא-יב** (תשע"ו, 2016), עמ' 17-133.
14. רופא, א. "נחש מלך בני עמון על פי מגילת שמואל מקומראן", **בית מקרא** ל (1985), עמ' 456-462.

א. תפיסות עולם והשקפות ערכיות

1. הלומדים יתמודדו עם השקפות העולם המקראי, ויכירו את עדי הנוסח למקרא, כפי שהשתמרו במגילות מקומראן.
2. הלומדים יעריכו עמדות ותפיסות של המחקר המדעי.
3. הלומדים יפתחו מיומנות ביקורתיות למקורות הראשוניים והמשניים.

ציון סופי

בחינה מסכמת: 100%

נוכחות בשיעורים: לפחות 85%

